Ն.՝ 9514 1916 ՆՈՅՄ. 17—30 ԲԷՆԶԵՆՊԻՀ 17 ԹԸՇՐ. ՍԱՆԻ 1332 32ԻՆՃԻ ՏԱՐԻ

جريدهٔ شرقيه

(تاريخ تاسيسى ١٢٩٣)

ՃԷՐՈՒՏԷԻ ՇԱՐԳԻՉՔ

ԵԷՎՄԻ ՍԻՅԱՍԻ ԿԱԶԷԹԱ

Թարիխը բէկասիի 1877

صاحب امتياز آغوب جوملك

مؤسسى ديكران جيوملك

بك اوغلنده كوچك پارمق قپوده ابيل سوقاغنده ١٣ نومرولى دائرهٔ مخصوصه سنده

ՍԱՀՄԱՆԻ ԻՄԹԻՃԱՔ ՎԵՐ ՄԻԻՏԻՐԻ ՏԱՎԱՍ ՎԷՔԻԼԻ

ՑԱԿՈԲ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

Միւհասիպի՝ ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

Պեյօղլընցա ՖիւշիւֆԲաղչա Գաբուտա Իպլի սոգաղընցա Նո. 13

20 ԲԱՐԱ

ՀԱՐՊԸ ՈՒՄՈՒՄԻ

Նոյմ. 16 թարիխի գաբարկեանը ուսմամիենն բեպլիոր բեսմիսի տիր:

1.— Գաֆկաս ճէպհէսինէ սաղ ճէնահատա պիր պուչուգ թաղուր գուվվէթլէ իճրա օլունան պիր սիւչման թէարրուզը թարա օլընաը: Պունան պաչգա պիւթիւն ճէպհէլէրաէ քէչֆ միւսաատէմաթը օլաը:

2.— Սայիր ճէպհէլէրաէ մուհիմ վազաա օլմաաը: Մ.

ՃԷՊՉԷ ԵԱՄԱԳ ՃԻՆՆԷԹԻ

Ինկ.լէրին ախիրէն Անգրը իւզէրինաէ, եաթաբզլարը սոն թէարրուզլար պիր ուսուլը հարպ ատյիլ, պիր-պունագլըգ իսի: Հաթթա ասքէր օլմայանլար պիլէ քէնտի 13 Նոյ. տէֆնէ տալլարը իւզէրինէ ուլուսլամայաճաղլարընը վէ կէնի մէվզլարընը թէվսի վէ թէէմին իմմէք լազըմ կէլտիկինի անլամըշլար իսի: Լաքին ովանէճ սայմա վէ էլան տա ճէպհէյի եարմագ իսթէյօրլար վէ 4 պուչուք այլըգ պէյհուտէ զայրէթլէրաէն սոնրա էլան տա պունա ինանըյօրլար իսի: Պու՝ ուսուլսըզ պիր պունագլըգ տըր: Նոյ. 13 աէ Ալէմանլարճա թէրք օլընան Պէանգուր, Բիէրտիվիօն վէ Պոմոն-Համել մէվզլարը Ինկ.լէրին օրայա կիրմէլէրինաէն պէրու Ալէման ալմէչիյլէ կաբլանմըշ իսի: Պինաէն ալեյհ պու Ֆիթուհաթ՝ պիւթիւն ապրազիյէ հաքիմ օլան Սէր Թէրէլէրի իշղալա մուվաֆֆաղ օլընմասըգճա Ինկ.լէր իշիւն գրյմէթսիզ գալաճաղ իսի: Պու Ալէման մէվզըընը ալմաղ ֆիքրի մաազաալ, լաքին պու ֆիքր իլէ նինայէթ մուվաֆֆաղ օլան պիր եարմագ ֆիքրիյլէ թէէլիֆ իմմէք պու Ինկիլիզլարի պիր չէյ տիր: Վէ նոյեմբեր 18աէ պունլարըն պէօյիւք սիսթէմատէ պիր եարմագ թասավվուրլարը վար իսի: Օչոնվիլէրաէ վէ Գօլէնկամբ եօլը իւզէրինաէ եէնիտէն պիր չօղ սիւվարի թապուրլարը գոնըլմըշ օլուպ, թասզիպաիա պաչլամաղ էմրինէ պէքլէտիքլէրի կիպի, 13 Նոյ.տէքի մրգասարատան սահա չօգ թօքմը էֆրասը տա թահչիտ իսիլմիշ իսի քի, ակնշէթլի պիր թախրիպաթ եաբմագա հազըր իսիլէր. թօքլար պիլա ընկըթա կիւրլէյօր, էն աղըր չաբլը թօքլար զէմինի բարալայօր, մէվզլարը եարըյօր վէ հէր չէյի սիլիպ սիւրիւյօր իսի: Պէօյիւք Ինկիլիզ բիյատէ եըղընլարը, թագէ ասքէրլէր, Ինկ. միլլի օրատուսը չուգուրլարտա պիզիլմիշ օթուրմըշլար իսի: Օնլար թէճրիւպէսիզ օլուպ, քէնտի թօր ատթէչլէրինին թէմամըյլա միւսաֆիրլէրի մանվ իսթճէք ատյու զանն իսթյօրլար իսի, զիրա սապահ սաաթ 7 աէ պունլար քէնտի սիրէրլէրինտէն պիլա հէյէճան իլէրլէտիկինտէ, քէնտիլէրինին, ալտանանճազլարընը իւմիտ իմմէյօրլար իսի: Պունլար քէնտի հայաթլարընը վաթան իչիւն ֆէսատ իսէն ասքէր տէյիլ, սբօրճըլար իսիլէր, լաքին օնլար տէչէթլի սուրէթատէ ույանմըշլար: Ինկ. գոմանտանլըզը չուգուրլարտա պէօյիւք ինթիյաթյար թահչիտ իմմիշ վէ օնլարը քիւմէ քիւմէ կէօնտէրիյօր իսի իսէ տէ, պու ինսանլար թըրրան ալթընտա պիչիմիշ պուզատկիպի պիչիլիյօրլար իսի: Ինկիլիզ ասքէրի չուգուրլարընը վէ ճէտէտլէրին իւզէրինտէն նիմ տաիրէ չէքրինտէ զարպտան վէ ճէնուպտան Սէր Ալէման մէվզրընա գաբչը եիւրիւյօրլար իսի: Կրանտուր կէօյիւս կէօյիւսէ իսիլէն գավկալար սանէնսի օմուշ, Վարլէնգուր՝ գանլա միւլէմմա եէնիտէն ճէսէտ բարչալարըյլա գաբլանմըշ իսի: Պիւթիւն կիւն 12 քիլոմէթրօլըգ պիր ճէպհէ իւզէրինտէ մուհարէպէ չիտաէթլէչիյօր իսի:

Ալէման ասքէրի պիր չէհիտ չէճաաթըյլա՝ մրգասրճա բէք չօղ օլան տիւշմանա մուգավէմէթ իսիյօր իսի. Ալէման հիքմէթամիզ միթրայէօզլէրի հէր չէյի պիչիյօր իսի, պու միթրայէօզլէր տէյէլիմ քի Ինկ. զայհաթը հազըրնտա պիր ֆիքր՝ վէրմէք իչիւն սըզ սըզ ինսան ֆիքիմէլէրի իւզէրինէ զըսա մէսաֆէտէն աթէչ իսիյօրլար իսի. հարալանան ինսանլար կէօզլէրի տէհշէթլէ տօլու օլարագ, հարպէն տէհշէթլէրինի վէ Ինկ.լէրին քիւլլիյէթլի զայեաթընը հիքմայէ իսիյօրլար, պու զայեաթ բէք ատէհշէթլի օլմալը, զիրա պու ինսան քիւմէլէրի միթրայէօզլէրիմիզէ գուրպան օլըյօրլար իսի: Ինկ. գոմանտանը՝ Պաքօմը Ինկիլիզ էհալիսինէ պիր Ծնունդ հէտիյէսի վէրմէք իսթէյօր իսի. էկէր օրատու օրատա գան ատօքիյօր իսէ, ֆէնա, լաքին Պաքօմ բէք ուզագ տըր: Նոյմ. 18աէ ալընաճագ օլան Սէր թէրէլէրի Ալէմանլարընը էյինտէ գալարլար: Սէրին ճէնուպը դարպիսինտէ Կրանտուրատա վէ տահա էօթէտէ միւսաֆիրլէր՝ տար պիր թօրրագ բարչասընը պրագաբլաը, իչիմէ եարմագ՝ թէչէպպիւսինին, իչիտիլմէտիք սուրէթատէ իճրա օլընան չիտատէթին պիւթիւն սէմէրէսի պու օլտու: Պու՝ Ինկիլիզէր իչիւն գանլը պիր մուվաֆֆազիյէթսիզլիք իսի: Մա մաֆիհի Ինկիլիզէր՝ ճէպհէ եարմագ ֆիքրի պէրթարաֆ իմմէմիչլէր վէ Անգր իւզէրինտէ մուհարէպէլէր՝ հազիրի Ինկ. մուհարէպէսի օլմուշ տըր: Օ՝ բրէսթիժինի մուհաֆազա իչիւն եէնիտէն հարպ իսիյօր: Ֆրանսըզլա՞ր: Պունլար տա Սայլի Սայլիսէլտէ վէ Սէն Բիէր Վասթ օրմանընա գարշը դայրը գապիլը մուգայէսէ պիր ազմ վէ պիր ճէսարէթը գանրամանտէ իլէ հիւճում հիւճում իւզէրինէ իճրա իսիյօր վէ այնը չէյէ ֆէրասը կիւնիւ ենէ թէչէպպիւս իմմէք իւզրէ պէօյիւք զայհաթա օղրայօր: Հէր կիւն, այնը մէնզարէ վէ լաքին Ֆրանսա տահա նիչէյէ՞ գասար ինսան ֆէսատ իսէճէք հալտէ պուլընաճագ տըր: Օ.Լ.

ԵՈՒՆԱՆ ԱՇՎԱԼԻ

ԳՐԱՎ ԹԱՐԱՖՏԱՐԼԱՐԸ ՄՈՒԳԱՎԷՄԷԹԼԻ ՀԱԶՐԸԼԱՆԸՅՕՐ

Ամերիկան պիլտիրիլտիկինէ կէօրէ, չայեա Եունան հիւքիւմէթի թօքլարընը թէսլիմինտէն իմթինա իսէճէք օլուրսա, ամիրալ Ֆուրնիյէ Ամերիկա գարարսըզլըգլարընը կամ իմթամ: Օ վաղթան պէրու պու հիքմէթամիզ ֆաճիանընը սոն բէրտէսինի վանչիյանէ պիր չիտատէթլէ իհղար էյլէսի: Այընն 14ինտէ Սիսի-Պելպէս գոմչու վէ տօսթլարատան պիր չօղլարընը զիյարէթինի գապուլ իսէճէք իսի:

Մարքի Գլօա՝ Կապրիէլին օտասընա կիրսի: Կապրիէլ սէվզը թապիր իլէ զօրզագ պիր հարաքէթատէ պուլընաը լաքին թէպէսիմ իմմէկէ չալըշըյօր տը:

— Պու Սապահ նա՞սըլ, էյիմիսինիզ:

— Բէք էյի տէյիլմ:

— Տավէթլիէրիմիզ օլաճագ տըր:

— Պիլիյօրըմ:

— Պէլքի ուսմանտըզընըզ չախտ տա կէլէճէք տիր, օնըն իչիւն անրն միւվասէլէթինի պիզգաթ կէլիպ խապէր վէրմէք իսթէսիմ:

Անի պիր սէվինճ կէնճ գասընը պաչտան այաղա գատար գաբլաաը:

— Ֆիլիք Բօշար մը՞:

— Թա քէնտիսի, կէլմէսինի քէնտիսինէ բէճա իմմիշ իսիմ:

— Սիզ մը՞:

— Անվալը սբէնիյէնիզ պանա էնտիչէ. վերիյօր իսի, Կապրիէլ, օնա էմմիյէթիմ վար տըր:

— Կէլիյօր մը՞:

— Հաթթա պու կիւն:

Վէ թէլէկրաֆը ուղաթաը՝ Կապրիէլ սէվինճինտէն բիրթէսի, չիւպհէլէրի զայիլ օլուու, պունտան սօլայը քէնտի քէնտինի թաղպին իմմի: Սիւրիւ պիր չուուլէի իմիտլէ բաբլաաը: Կիւպհէլէմէք իսթէսի, ֆիլհակիգա տա կիւզել իսի, լաքին ֆէվգէլթապիյէ վէ իտեալ պիր կիւզելլիկի վար իսի:

[177] (Տեվամի)

ԱՇԳ ՈՒ ՍԷՎՏԱ ԳՈՒՐՊԱՆԸ ԳԸՋ

Գ. ԳԸՍՄ.— ՍԻՏԻ ՊԷԼՊԷՍ

6.— ՖԻԼԻՔ ԲՕՇԱՐ ԲԷՆՏԻՆԻ ԿԷՕՍԹԷՐԻՅՕՐ

Նինայէթ վաբօր եօլա չըգաը, Ֆիլիք իչիւն պու պիր թէսէլլի իսի: Պէօյլէ էնտիչէլէրաէ հարաքէթսիզ զայմագաան զիյատէ ֆէնա պիր հալ եօգ տըր: Բէնտիսինատէն տահա չապուգ աէնիզի աչարագ Սիսի Պէլպէսէ կէլէն պիր թէլէկրաֆ չու իսապէրի կէօթիւրիյօր իսի:

«Տօզթ. Բօշար չիմտի՝ վաբօրա պինտի, այընն 14ինտէ էօյլեսէն Օրանտա պուլընաճագ տըր:»

Ատրէսի.— «Մարքի տը Շաղէյ, Սիսի Պէլպէս:

7.— ՊԻՐ ՄԷԼԷԹԻՆ ԸԵՃԱՍԸ

Վիգոնթ տը Մոնկլար՝ ամուճաղատէսինին օտասընտա օ մէջտա քէչֆի իճրատան սոնրա, հէքթիկէրինի վէրի իսէն պիր սիլսիլէի իսթիղրաթթ վէ հայրէթլէրէ տիւշտիւ: Լա Մարքիզն սընհէթի պիւսթիւթիւն էյի տէյիլ իսի ամմա, հըսս օլընը տէրէճէսէ էյիլէշմէքտէ իսի: Պունա մուգապիլ Գլօտա կիթիքճէ եապանիլէշիյօր իսի: Բէնտիսինի ինսթա իսէն չէտիա խրրսը վէ իղֆալճուսանէ սբրլարընը օրթայա չըգարմաղ իչիւն եաբտըզը դայրէթլէր՝ սուրաթրընը ալարդը չէքիլինտէն անլաչըլըյօր իսի: Կապրիէլ զօրզուլարընը կիղէմէքսիզին իհթիյաթլա տավրանըյօր, քէնտիսի իչիւն հէր նէ հաղբրլանրրսա, գապուլ իմմէյօր իսի: Գու աղմը դաթի էօնիւնտէ Գլօաընը բլանը ապամէթ օղրայօր վէ Կապրիէլին վէսվեսէլէրի թաղվիյէթ պուլրյօր իսի: Տայիմա զայիֆ օլան կէնճ գաաընը՝ տիւչար իսիլտիկի ինսաֆսըզ թէճրիւպէլէրէ եավաշ եավաշ թէսլիմը նէֆս իմմէքտէ իսի. Ֆիլիք Բօշարընը խապէրը միւվասէլէթի միւճրիմին սոն գարարսըզլըգլարընը կամ իմամ: Օ վաղթան պէրու պու հիքմէթամիզ ֆաճիանընն սոն բէրտէսինի վանչիյանէ պիր չիտատէթլէ իհղար էյլէսի: Այընն 14ինտէ Սիսի-Պելպէս գոմչու վէ տօսթլարատան պիր չօղլարընն զիյարէթինի գապուլ իսէճէք իսի:

Մարքի Գլօա՝ Կապրիէլին օտասընա կիրսի: Կապրիէլ սէվզը թապիր իլէ զօրզագ պիր հարաքէթատէ պուլընաը լաքին թէպէսիմ իմմէկէ չալըշըյօր տը:

— Պու Սապահ նա՞սըլ, էյիմիսինիզ:

— Բէք էյի տէյիլմ:

— Տավէթլիէրիմիզ օլաճագ տըր:

— Պիլիյօրըմ:

— Պէլքի ուսմանտըզընըզ չախտ տա կէլէճէք տիր, օնըն իչիւն անրն միւվասէլէթինի պիզգաթ կէլիպ խապէր վէրմէք իսթէսիմ:

Անի պիր սէվինճ կէնճ գաաընը պաչտան այաղա գատար գաբլաաը:

— Ֆիլիք Բօշար մը՞:

— Թա քէնտիսի, կէլմէսինի քէնտիսինէ բէճա իմմիշ իսիմ:

— Սիզ մը՞:

— Անվալը սբէնիյէնիզ պանա էնտիչէ. վերիյօր իսի, Կապրիէլ, օնա էմմիյէթիմ վար տըր:

— Կէլիյօր մը՞:

— Հաթթա պու կիւն:

Վէ թէլէկրաֆը ուղաթաը՝ Կապրիէլ սէվինճինտէն բիրթէսի, չիւպհէլէրի զայիլ օլուու, պունտան սօլայը քէնտի քէնտինի թաղպին իմմի: Սիւրիւ պիր չուուլէի իմիտլէ բաբլաաը: Կիւպհէլէմէք իսթէսի, ֆիլհակիգա տա կիւզել իսի, լաքին ֆէվգէլթապիյէ վէ իտեալ պիր կիւզելլիկի վար իսի:

[177] (Տեվամի)

جريده سى مدير مسؤلى اغوب واردابيتيان

Միւս. մեսուլ՝ ՅԱԿՈԲ ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆ

ՐՈՒՍԻԱՏԱ

Ռուսիատա բուհանիլեր ալէմինատ մէրազավէր պիր սիմու օլան էսկի մումինլէր եպիսկոպոսը Մօնս. Միշէլ Մօսգուատա էրէյիճէ զարիպ պիր սուրբնիատ վէֆաթ իթմիշ տիր։ Պու եպ. սոչազատա ազբրմա եարալը օլարագ պուլընմըշ տըր, խասթախանէյէ նազլ օլունրպ պիր ազ սօնրա վէֆաթ իթմիշ վէ պունըն իւզերինէ թանգիզաթա պուշլանմըշ տըր։ Մէշհուր աստուածաշունաս օլան Մօնս. Միշէլ 1874 տէ տուդմուշ, սէրպէսթիի հարաքեաթ թարաֆատրը օլուպ՝ ամէլէ մէհաֆիլինատ պէօյիւք պիր թէվէճճիհ գազանմըշ իսի, պիր չօգ սէնէլէրատէն պէրու մէմ. էճնէպիյէտ եաշամատա վէ անճագ ունուսըլարը սօն զէմանլարատա Ռուսիայա ավանթ իթմիշ իսի։

Օ. Լ.

ՍԲԱՆԻԱՏԱ

Սբանիա՝ պիթարաֆ օլմասընա բաղմն, հարպըն թէէսիրաթընա օղրամըշ տըր։ Մուհարիպ տէվլէթլէր իլէ թիճարէթ միւնագալաթընըն աղալմասը հասէպիյլէ ֆաալիյէթը սէնարիյէսի կէվշէմիշ վէ քեաղըտ վէ կէչիմ պուհրանը պաշ կէօսթէրմիշ տիր։ Իզթիսատի իխթիլաֆլար պիր պուչուգ սէնէատէն պէրու գանը հատիսէլէրէ սէպէպ օլմուշ տըր։ Եաղընատա հարպիյէ վէ պահրիյէ մահքէմէլէրինէ չըզաճագ օլան Զենիչէրօ վագաալարընտան սոնրա, ֆէճայի մահիյէթինի հայիզ օլան Ժէատն, Նօյա վէ Սօն վաղտալարը իւսթէ կէլմիշ տիր։ Մաարուֆ էտիպ Մ. Մօրամօ՝ պուհրանը ումումինին՝ ղիմտիյէ գաատ մուխթէլիֆ բագիպլէրէ այրըլմըշ օլան ամէլէ ալէմինատ պիր իթթիհատը թամ հասըլ իթթիհինի վէ չիմտի պիր չօգ նիւզպինլէրճէ ամէլէատն միւրէքքէպ պիր օրատա թէչքիլ իթթիկինի հազրյոր։ Օ. Լ.

ԲԱԲԱՆԸՆ ՄԻՍԱԽԷԼԷՍԻ

Պրուքսէլատէն պիլտիրիլտիկինէ կէօրէ, Բաբանընն միւսախէլէսի իլէ Նամիւր միւթէսարրըֆը կէչէն սեպտէմբէր իսրատա մանֆիմ օլան 2 բաբաղ վէ 16 սիվիլ էհալիյի ամֆ իթմիշ տիր։

Օ. Լ.

ՄԱՆՇ ԱԼԹԸՆՏԱ ԹԻԻՆԷԼ,

Դալէ վէ Տուվր արասընտաքի թիւնէլին պու մուհարէպէ էտնասը՝ տա ինչատիը խիթամ պուլաճաղը Լոնդրատան պիլտիրիլիյօր։ Ինչատ՝ հարպ էսիրլէրինին պէօյիւք դրամը թարաֆընտան հաբըլմաղատա տըր։

Օ. Լ.

ՊԻՐ ԻՆԿԻԼԻՋ ԳՐՈՒԱԶԷՕՐԻՆԻՆ ՊԱԹՄԱՍԸ. — Ռօթէրատամա ատվէրան իսէն պիր իսապէրէ կէօրէ, «Նիյօգասէլ» նամընտաքի Ինկիլիզ գրուազէօրի Շըմալ ատնիզինատ Նայմ.ին 15ինճի կիւնի պիր թօրբիլ չարբմըշ տըր։ Գրուազէօր լիմանընա ավանթ իթմէկէ չալըշըրքէն Ֆորթ օֆ Ֆորթ լիմանը էտնիւնատ պաթմըշ տըր։ Գ.

***Ինկիլիզլերին «Նիյոգասէլ» գրուազէօրի 1909 սէնէսինատ ինչա իսիլմիշ 4900 թօ օլըգ, սատիտա 26.3 միլ սիւրաթա մալիք, 2 սաէտ 15 սանթիմիլիք, 10 սատէտ 10,2 սանթիմիլիք վէ 4 սաէտ 4,7 սանթիմիլիք թրբարա միւսլման այնը սիսթէմատ 5 սաէտ եէնի գրուազէօրլէրատէն պիրի իսի։ Պու պէշ սիսթէմ գրուազէօրատէն չիմտիյէ գաատ «Լիվրբուլ», «Կրուվչէսթըր» վէ «Կլասգօ» նամնտա իւչ պաթմըշտը։ «Նիյոգասէլ» ատէօրանճիի թէչքիլ իսիյօր։ Էյնէվմ Ինկիլիզլերին պու սիսթէմատ եալընըզ «Պրիսթոլ» նամընտաքի գրուազէօրլէրի վարմըշ օլույոր։ Թ.

ՋԱՐ ԻԼԷ ՐՈՒՄԱՆԻԱ ԳՐԱԼԸՆԸՆ ՄԻԻԼԱԳԱԹԸ. — Ռո սիատա միւնթէյլը «Տէյն» կազէթասընա կէօրէ, Զար իլէ Ռումանիա գրալը արասընտա Ըլէնի չէհրինա է վուգուը մուզարրէր միւլագաթ սըրֆ պիր մահիյէթը սիյասիյէի հայիզ պուլունմաղ տըր։ Ռուսիա՝ Ռումանիայա չիմտիյէ զաատ կէօնտէրմիշ օլարդը գուվվաի իմատատիյնատէն ֆազլասընը իզամա միւկիմէտիր պուլընմասընընտան մէյքիւր միւլագաթա պիր էհէմմիյէթը ասքէրիյէ աթֆը նազէմանալ տըր։ Մ.

ԱԼԷՄԱՆ ՀԱՐՊ ՐԱԲՕՐԱ. — Ղարպ սահնեի հարպընտա։ — Բրէնս Ռըբէխթ օրատատ կրուբը։ — Լէնսին ճէնու